

ĐƯỚC NHÀ NAM

BỘ SƯ PHẨM
PHÒNG KHÁM
H&P (1947)

Có phẩm giá của ta là ở trong tư tưởng. Ta phải dùng
hỗn lèn cao, chờ không phải lèn cao ở trong vở trù lèn
mà chúng ta không hề chuẩn dạng.

PASCAL.

NGUYỄN ỦY CỦA Ý TƯỞNG

CÔNG-LÝ

Ta thường hay nói đến hai chữ công lý luân luân, nhưng không hiểu vì sao mà phát sinh ra. Nếu ta chịu giả làm, nghiệp cùi cho thán đáo thì ta biết rằng hai chữ công lý của ta là hội sản minh hiện thời đều do hai nguồn mà ra cả:

1. Một cái thi do bẩm tính của người mà phát sinh ra.

2. Một cái thi do xã hội tổ chức theo lợi ích sản.

Lòng dạ vong và các sở kiến của người trước khi chưa có sản nghiệp và những quyền lợi cùng lòng ham muốn của người vì sản nghiệp mà phát sinh ra có một cái ảnh hưởng lớn tóm chung nhau, không thể nào rời彼此 nhau được. Vì vậy nên mới phát sinh ra chủ công bình và bất công bình.

Bây giờ ta thấy máy tính chất con người mà thi. Người đời xưa có cái chí bảo thủ, rất mạnh và một cái tính tĩnh, đang rất hoàn toàn.

Cái chí bảo thủ là do bảo thủ tính (instinct de conservation) mà sinh ra, nên cái chí ấy có từ thời xưa sinh ra vậy. Một con cừu đi vấp cát đá té, đứng dậy khỏe, nếu ai bắt y tới đánh cùi đá nó, nó sẽ bị đánh cho chết, tức là đã bị bắt.

Khi té sán đá có té, thi chết không cần đến mạng, chỉ lấy tiếp cát đá dai mà thôi cũng được.

Muốn giữ được tài sản ấy nghĩa là trái cây, heo rừng, bò rừng khôi ai xâm phạm đến thì phản chia giới hạn ra. Nếu ai xâm phạm đến cát, đất đất bộ lạc bên kia thi thi phải bị bắt mà làm án xú từ vì làm như vậy là xâm phạm đến quyền lợi người ta. Từ kia sản nghiệp ra đời thi làm người đã man mài cái lòng bác ái, bình đẳng di cả.

Nói tóm lại là tinh binh dâng của

người đời xưa là hoàn toàn nêu

mỗi xuất hiện ra cách bảo phục

bình. Đến khi phản chia, tưống

thực đất đất ai cũng muốn cho đồng

nhau cả. Từ đó mới phát sinh ra

cái ý tưởng công lý, nghĩa là không

được xâm phạm của cái đã chia cho

người và cái ý tưởng bất công.

Nhưng cái ý tưởng công lý ban đầu chỉ là biểu hiện của cái tinh

binh dâng, nhưng sau vì tự sản

ra đời mới sinh ra sự bất bình

dâng trong loài người.

Từ khi có tự sản dâng phả sinh

ra đất bao nhiêu là giặc già, nước

này đánh nước nọ, nước nọ đánh

nước kia, ai cũng xung là vì công lý.

Quyền lợi tu sản chính dâng qua

chứn nên A-ri-tot (Aristote) cho công

ly là những đạo luật bảo hộ cho tu

sản và bất công lý là sự xâm phạm

đến các đạo luật ấy. Từ tuyển ngôn

đàn quyền năm 1829 của bọn tu

binh dâng cho tu sản là quyền lợi

tự nhiên và bất khả xâm phạm.

Sau lần lần người mới hiểu rằng

cách bảo thủ ấy quá nặng nề mới

sinh ra a Bồ-phát-hinh (Talion).

Cái có bảo phát-hinh e mang the

mạng, mất thể xác, ràng thế rằng,

tay thế tay, chua thể chua v.v. mới

thể làm cho các bộ lạc sống săn

đuông mà thỏa cát lồng bình dâng

được.

Cái gì cũng của chúng, không có

sẽ hơn ai kém: dân bà, con cái đều

HOA-LÂM

HỎI ANH EM LAO-DỘNG !!!

SOC TRANG

Tây lai bắn chết

LĨNH TUẦN CÀNH
ANNAM

VỤ HỌC SINH ANNAM

ĐI LINH CÀNH SÁT ĐÁNH

Hết thấy có 9 vị học sinh Annam bên Pháp và chuyển tàu Athos II. Trong số đó có người không kịp lấy giấy thông hành, nhưng vẫn có giấy càn-cuộc, thí công kẽ như dù giấy tờ ra khỏi bến Marseille và có bến Saigon không trái luật pháp. Vẫn biết không có giấy thông hành thì tàu ghé đây đường mìn không được lên bến nào hết, nhưng mà may mắn chỉ muộn về đến nơi chốn cho mai, chó không trưởng chí đến chuyên chơi bài đọc đường, nên không ngại chí và chờ đợi giấy thông hành ấy.

Tàu có sông Nhà Bé, theo lề đường, xô-lap cửa số mặt-thâm đón tại đó, rồi linh kia Tây và Annam lên tàu dặng xét giấy của lanh khách. Khi bến máy viên Mật-thâm Tây ngồi trong phòng hát thuộc cửa hành khách hàng nhất và sai lính Annam qua hàng ba gop giấy thông hành. Ấy là một số vui lợ. Hầm này các bao Tây cũng đều công nhận rằng lính Annam mỗi khi được người Tây này trao cho một chút quyền gì thi hay có thời hưu huynh để và có hơi mỉm làm quyền. Bởi vậy khi mỉm người lính Annam gop giấy của học sinh, chắc có tránh tròn el giấy càn-cuộc thì giấy thông hành, rồi thêu dệt với mỉm ông xếp lái sao đó chẳng biết, mà một lát trời lại nói rằng mỉm ông xếp lái lính kín đòi học sinh Annam lại phòng hát thuộc hàng ba gop giấy thông hành, khỉ dù một ông xếp lái kín đòi học sinh như vậy;

- Sao các anh không chia đưa giấy thông hành cho lính Annam?

- Chàng tôi sẵn lòng đưa lái cho.

- Sao họ nói các anh không đưa?

- Trong bọn chàng tôi, có mấy người không có giấy thông hành, song có giấy càn-cuộc cũng như giấy thông hành vậy chả sao?

Ông Tây gật đầu, rồi day lại quí lính Annam. Nhưng trong khi ông ta ngồi bên tên hành khách vò sò, ông ta có nói với

học sinh một câu :

- Song về phần các anh, thi các anh phải biết kính trọng hơn một chút (vous autres, soyez un peu plus respectueux).

- Muốn như vậy thi người khác phải làm cho đáng kính

trong mồi đòn (pour cela il faut que les autres soient respectables).

- Tôi đây bao giờ cũng dâng kính trọng hét (Je le suis toujours, moi).

Chuyện rõ ráo và giấy thông hành có bao nhiêu đó mà thôi.

Chẳng biết mấy ông Mật-thâm

Tây nghĩ làm sao mà một lát

nói với học sinh : « Khi tau đến bến, thi trong bọn các anh hai

người phải chờ lính tôi rồi mới

được lên bến ».

Khi tau cập cầu thi hai vị học

sinh lính biếu đổi lính cũng

chiếu khô dry, còn mỉm el kia et rực lo lén bén. Cha mẹ anh em ra

đón tau, nhiều người lên tàu rồi

xông ca-bin nói chuyện. Bởi

vì trong số 9 người học sinh,

có 5 người tăng dinh dập chát

đinh trong việc el lây với hành

khách hàng nhất khi el dape

đường và eling có trai với lính

trong lắc xét giấy tờ, mà không

el bắt bén el lắc tau đà trên elu

đa mỉm el kia nghe duoi ca-bin

nói chuyện với ba con, chẳng hay

chẳng biết chí hét. Ví phần elu

llà ngay. Cảnh thi elu có mẹ già

ra đón, elu mẹ già el lâm cùm,

linh thang khé, elu bién bì già

el đàng dưới elu rồi elu xuống

nói chuyện. Đến chung elu vui

NGHỊCH TÂY LÀ SAO ?

Nghịch Tây ! Nghịch Tây ! mỉm năm vè sau đây ta vdn nghe tiếng nghịch tây lai. Các bao tây không ngót dâng hai chữ ấy.

Có người Annam lại sợ hãi chép nghịch tây lâm ! Sợ phết dâng

vào sô hổ nghịch ! Sợ rồi Chánh-phủ lâm khô khán !

Tôi tưởng rằng có người chưa rõ thể nào là gọi nghịch tây. Tôi

đây cũng chưa hiểu rõ el nghĩa của họ cho câu ấy.

Học sinh Annam ta Âu đà với lính cảnh sát, họ cũng nói

nghịch tây. Người Việt có rủi mà phết gây gđ với người Pháp.

cũng là nghịch tây.

Nói chung mìu có chút chí chép người Pháp, hoặc phong

tục Pháp cũng là nghịch tây.

Đi ngang người Tây mà không elu tinh, eling trước người Tây

mà nói chuyện một cách mạnh mẽ cũng là nghịch tây.

Đi học bên Tây cũng là nghịch tây.

Không gđn, không nói chuyện với người Langsa cũng là

nghịch Tây.

Do đó mà giải nghĩa hai chữ nghịch tây thi là đâ lâm.

Nói vậy trong 10 người Annam chia người nghịch tây rđt.

Mà nđa cđ đđng người thiết nghịch tây như thê thi người Pháp

đđc elu đâ lâm.

Hôm nay người Langsa còn ở xâ ta rđt dâng thi lại chỉ rằng

người Annam thiết không có nghịch tây chép nđo.

Ta không nghịch tây sao mà người Pháp

Tôi kiêm duyệt bô

Thí kđ el dâng tức thi nghie là kđ trộm. Thí người đâ

thâm eling cũng eょ người kiêm chép giết elu.

Dâu tiêm tâm lo

lòng cho mđy bâng không khỏi eli thiết hét!

Hội đồng bào Nam-Việt : người ta cho mình nghịch tây thi

mình hđy chép nghịch tây el. Minh dâng mđy mđi phết, bởi người ta

mđn nđi mới cho mình là nghịch tây.

Dâu phết rđo el hđy thi ta vào hét thi.

Tôi kiêm duyệt bô

Hôm nay họ elu mà chua kiêm ta. Ta phết làm thê nđo ché b

kết phết. Cđ nđe có eょ thi ta mđi el oai khé.

Có oai khé thi mđi làm được el.

TRẦN-VĂN-ÂN.

VŨ NHƠN MẠNG Ở ĐƯỜNG
BARBIER

Ký này bao bìng ngưng bài vđ vñ
này vì còn chờ tin tức. Ký sau sẽ
có bài tiếp. Xin đọc giả lưu ý

